

FIETSEN MET BIODIVERSITEIT

IVN Laarbeek - Kansen voor de Patrijs, ambassadeur voor Laarbeek

1. Grotelse Bos en Heide

Het Grotelse Bos is een bosgebied van ongeveer 200 ha dat wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Het is een gebied dat voornamelijk uit naaldhout bestaat en dat in de jaren '30 van de 20e eeuw is aangeplant. In het zuiden van dit gebied bevindt zich de Aarlesche Vijver, een door zandwinning ontstane waterplas.

Meer naar het noorden vinden we het beekdal van de Esperloop. De beek heeft hier nog haar kronkelende loop en in het voorjaar staan er veel dotterbloemen langs. Verderop loopt deze door een deels kleinschalig landschap met een aantal graslandjes er langs. Het water van de Esperloop is ijzerrijk, wat mede komt door de aanwezigheid van de Peelrandbreuk. De Esperloop is een zeldzaam voorbeeld van een over zo'n 2 km betrekkelijk goed bewaard gebleven heidebeek met redelijk schoon water. Dit riviertje, dat veel schoon bronwater aan de Peelrandbreuk dankt, is landschappelijk, qua plantengroei en hydrobiologisch van bijzondere waarde.

Nog verder naar het noorden ligt de Snelle Loop. Deze loop is onlangs heringericht en ligt nu meanderend in een schitterend landschap. De Esperloop mondt hierin uit. Een aantal landbouwpercelen in het noordwesten van dit gebied is omstreeks 2005 tot natuurgebied omgevormd en wordt begraaasd door Schotse hooglanders.

Opvallend is de 175 meter hoge zendtoren die zich in het noorden van dit gebied bevindt. Hier broedt vaak de slechtvalk.

2. De Biezen

Een gebied met welig begroeide natte loofbossen op lemige bodem, in een rustig gebied op korte afstand van het Missieklooster van Aarle-Rixtel. Er is populierenaanplant, droog eikenbos en broekbos. De populierenaanplant wordt omgevormd naar een gebied met essen en elzen. Er liggen ook schrale en bloemrijke graslanden.

Dit gebied staat onder beheer van Staatsbosbeheer die hier een beleid van niets doen hanteert. Dit betekent dat de natuur zijn gang gaat wat o.a. tot gevolg heeft dat het gebied moeilijk toegankelijk is, waar de hier aanwezige zeldzame flora en fauna van kan profiteren.

3. Patrijs

De gemeente Laarbeek heeft de patrijs gekozen als een ambassadeurssoort om een boodschap uit te dragen dat ze zich actief in gaat zetten om de teruggang in biodiversiteit een halt toe te roepen. De patrijs komt van oudsher veel voor in het Laarbeekse landschap, maar wordt nu met uitsterven bedreigd. De afgelopen 50 jaar is het aantal patrijzen in Nederland met 95% afgenomen. Belangrijke oorzaken voor de afname van het aantal patrijzen zijn vooral de intensieve landbouw en de schaalvergroting (ruilverkaveling). Om te voorkomen dat het aantal patrijzen nog verder afneemt, zijn dringend maatregelen nodig. Daarom denkt de gemeente Laarbeek bij elk plan en elk project na over biodiversiteit. De afgelopen jaren zijn er al diverse bloem- en zaadrijke akkerlanden aangelegd die goed zijn voor allerlei akkervogels, zoals de

patrijs. Ook hebben ze het onderhoud van de berm en sloten zo aangepast dat meer rekening met planten en dieren wordt gehouden. De gemeente Laarbeek is bezig met een beheerplan voor onderhoud en herstel van allerlei landschapselementen, zoals houtsingels, bosjes, poelen en zandpaden. Daarbij krijgt biodiversiteit in het algemeen en de patrijs in het bijzonder nadrukkelijk de aandacht.

4. Kasteel Eikenlust

Het kasteel is de residentie van de heerlijkheid Beek en Donk geweest. Het kasteel is in het bezit van de familie De Jong, die in de adelstand is verheven en de naam de Jong van Beek en Donk mag voeren.

Het kasteel ligt in het dal van de Aa en is tegenwoordig gescheiden van de kern van Beek door de Zuid Willemsvaart. Het oudste nog bestaande deel is het poortgebouw. Dit stamt uit omstreeks 1500. Het heeft een natuurstenen toegangspoort en een torentje. De rest van het kasteel is regelmatig verbouwd. Een steen met het jaartal 1658 duidt vermoedelijk het jaar aan waarin het is herbouwd. Of een eerder kasteel verwoest is tijdens de Tachtigjarige Oorlog is niet bekend. Het kasteel is binnen een gracht gelegen.

De paden op het 61 ha grote landgoed zijn vrij toegankelijk, alleen de directe omgeving van het kasteel is dat niet. Het landgoed bestaat uit enkele boerderijen en voor een deel uit bos waar de populieren zijn gekapt en natuurontwikkeling plaatsvindt.

5. Groene Long

De Groene Long in Beek en Donk is het waterrijke gebied tussen de oude kerkdorpjes Beek en Donk. Dit prachtige gebied strekt zich uit van Kasteel Eikenlust tot de Goorloop en is van oudsher zeer waterrijk. Daarnaast zijn er in dit gebied vijvers, een dierenpark en een grote diversiteit aan flora en fauna. In dit gebied vindt u een muziektuin met kiosk, kunst, en een Heemkamer. Deze prachtige ecologische verbindingzone in een dorpskern zoals hier de Groene Long in Beek en Donk is uniek.

6. Keelgras

Vroeger lag op deze plek het moeras 'Keleghars' dat al in 1246 werd genoemd. Nu heet het 'Het keelgras'. Dit moeras werd in de vorige eeuw gebruikt als vuilnisbelt. Toen de stort gesloten werd is ze overdekt met zand uit de aan te leggen visvijver tussen Mariahout en Lieshout. Vandaar dat het nu een verhoging in het landschap is. Vanuit de uitkijktoren (vanaf 2007) heeft u een mooi uitzicht op het omliggende broeklandschap. De voormalige afvalstortplaats is sindsdien beplant met loofhout. Het gebied is rijk aan vogels. Opvallend is de hoeveelheid verschillende paddenstoelen die hier voorkomen. Naast de stort ligt een klein rietmoeras.

7. Moorselen

Mariahout was voor de ontginning een nat gebied met veel vennen. Het Moorselen is nog zo'n nat gebied dat bij regenachtig weer moeilijk begaanbaar is. Vroeger heette dit gebied Het Mosselaar. De laatste 25 jaar is Het Moorselen beschermd natuurgebied geworden. De riet- en vleeskleurige orchis komen naast ratelaar en poelruit hier voor, dankzij kwelwater dat hier naar boven komt. Het is, dankzij het uitstekende beheer, een schraal graslandje met zeer hoge botanische waarde. Het behoort met zijn vegetatie tot de toppers in Brabant.

8. De Mosbulten

Het gebied beslaat een oppervlakte van 46 ha en wordt beheerd door Staatsbosbeheer.

Dit gebied is op het einde van de 20e eeuw gecreëerd ter compensatie van de aantasting door de aanleg van de A50 bij Son. Hier lagen in 1830 nog twee vennen: het Haverven en ten noorden ervan het Heikantven. Omstreeks 1900 zijn deze vennen ontgonnen en is de bodem ontwaterd door een netwerk van sloten. Aangezien het gebied meer dan 1 meter lager ligt dan zijn omgeving (13,3 m tegenover 14,6 à 15,5 m) was het toch al niet erg geschikt voor de landbouw. Het gebied was in gebruik als nat grasland.

Ten behoeve van natuurontwikkeling werd binnen de contouren van het Haverven de bodem uitgegraven, en hetzelfde gebeurde met de zuidrand van het Heikantven. Binnen de nieuwe plassen werden eilandjes uitgespaard. Het oorspronkelijke slotenpatroon is deels nog zichtbaar.

9. De Ruweeuwswels

Dit gebied, dat in beheer is bij Het Brabants Landschap is een natuurgebied bij Lieshout, dat ingeklemd ligt tussen het Wilhelminakanaal en de Molenheide. De naam bevat het woord 'eeuwswel', dat door geleerden wordt beschreven als 'zomerweide', 'armeluisbeemd' of 'schraal wei- of hooiland'. Het voorvoegsel 'Ruw-' verwijst naar 'ruwvoer', zodat de naam Ruweeuwswels naar een kwalitatief matige soort hooiland verwijst. Het gebied beslaat een oppervlakte van 20 ha. Het reservaat bestaat voornamelijk uit rijk loofhoutbos (broekbos) met enkele bosweitjes. De grond is vochtig en voedselrijk en er is een gradiënt van vochtig naar droog. Het gebied is vanaf het einde van de 19e eeuw tot ongeveer 1950 gebruikt voor populierenteelt. Voordien maakte het deel uit van het veel uitgestrektere Lieshouterbos, waarin boeren hun vee lieten weiden. Na de Tweede Wereldoorlog werden de meeste oude bomen geveld. Slechts enkele oude beuken herinneren aan deze tijd.

Vooraf in het voorjaar is het een prachtig gebied. Er is een rijke kruidlaag met tapijten van bosanemoon en daarnaast veel Grote muur. Men is doende de populierenaanplant om te vormen tot gevarieerd gemengd bos.

10. Goorloop met bolle akkers

Het glooiende landschap dat u om u heen ziet bestaat uit: Het beekdal van de Goorloop en dekzandruggen gevormd door water en wind. Bolle akkers zijn gevormd door jaar na jaar opbrengen van stalmest en huisvuil en het consequent één richting uitploegen van het land. Bolle akkers zijn ontstaan door de traditionele manier van akkerbemesting. Door de komst van kunstmest (midden 19e eeuw) is deze manier van bemesten nagenoeg verdwenen. Vuistregel: 1 meter ophoging van het landschap per 1000 jaar! Door het huidige landbouwkundig gebruik (met name maïsteelt) valt het hoogteverschil niet altijd op. Maar kijkt u over het grasland richting de bossen dan ziet u soms een passerende auto wel, en soms verdwijnt de auto achter het landschap. Daaruit blijkt duidelijk de glooiing in het landschap.

11. Kasteel Croy

Het kasteel van Croy is een thans niet meer bewoond kasteel. Van 1642 tot 1968 behoorde Croy onder de toenmalige gemeente Stiphout (thans gemeente Helmond). Sinds 1795 wordt er bier gebrouwen. Ook is de oorspronkelijke kudde Rambouillet-merino-schapen in eer hersteld. Kasteel Croy werd in de tweede helft van de vijftiende eeuw als buitenplaats gebouwd. Het oudste gedeelte is de noord-zuidvleugel met de ronde hoektoren uit het midden van de vijftiende eeuw, maar er werd waarschijnlijk gebruik gemaakt van ouder muurwerk. De voorpoort met de twee hoektorens stammen uit 1500, evenals de zuidgevel en de achtkantige hoektoren. In het midden van de achttiende eeuw werd er aansluitend aan een gekanteelde trapgevel in dezelfde stijl nog een trapgevel aan toegevoegd. In 1790 werden de torens verbouwd.

Voor meer natuurbeleving zie
www.ivn.nl/laarbeek

Voor meer fietsroutes
met biodiversiteit zie
www.ivn.nl/brabant

Fietsen doe je in Brabant!

RoutesinBrabant.nl